

3

הלזויה נערכה למחרת, בשעת צהריים. שניר הגיע אל המקום, מסיר את משקפי השמש שלו, תחושת ריקנות פיעמה בו, ריקנות שלא חש כמותה מימיו. מוחו לא הצליח לעכל שהוא נמצא בבית העלמין בגלל אדם שקשור אליו משפחתית, דם מדמו. בטח שלא אימו.

הוא בלע את רוקו בדממה, מבחין ברכבים נוספים שהחלו מגיעים לאזור, ממלאים את חניית בית העלמין.

אחיו הגיעו לשם, כפיר הגיע היישר מהעבודה, לבוש מדים ודרגות. אסף הגיע עם אשתו בלבד, שני ילדיו הקטנים נותרו עם שמרטפית. לאחר זמן לא רב אמבולנס הגיע, הפרמדיקים יצאו ממנו במהירות אופיינית להם, מוציאים ממנו את אבי המשפחה, רפאל גפן.

הוא היה חלש וחיוור, רגלו הפצועה מהתאונה חבושה מכל צד. אסף התקדם אליו בזריזות, מוביל את אביו שהושב בכסא הגלגלים אותו הביאו הפרמדיקים איתם, מוסיפים קורת עץ עליה הונחה רגלו בזווית הנדרשת כדי לא לגרום לה נזק נוסף.

כפיר ושניר נפנו אף הם אל אביהם שהובל על ידי אחיהם הבכור, מניחים כל אחד יד על כתפו. מנסים להטעין אותו במעט כוח במעשה זה.

רכב הלוויות הכחול הגיע אחרי זמן לא רב, אנשי החברה קדישא יוצאים ממנו, מוציאים את המטען היקר. ליבו של שניר הלם בפראות למראהו, ניגוד מוחלט לתחושת הניתוק שמילאה אותו. הרגע הגורלי נעשה ממשי יותר ויותר.

הרחבה כבר הייתה מלאה. עשרות אנשים עמדו סביב, מכרים שונים של כל אחד מבני המשפחה. כולם נראו מאופקים, מהודקים, נושאים את אבלם בדממה. אוויר הצהריים היה חם וכבד, והשמש זרחה באכזריות מעל בית העלמין, מטילה צללים חדים בין המצבות.

מזווית עיניו, רגע לפני שהצטרף אל אחיו שהתקדמו יחד עם אנשי החברה קדישא, הוא הבחין בעוד שני רכבים שחנו לא רחוק מהכניסה לבית החיים. צופה בשלושה מחברי יחידתו יוצאים מרכב אחד, היו אלו זוהר, בר ורז. מהרכב הנוסף יצאו דורון, חזי ודודן. על אף שהאחרון לא היה חלק מחברי יחידתו, הוא היה תאומו של דורון, מפקד היחידה שלו, והיה ביניהם קשר מכורח הנסיבות השונות, כך שהגעתו לא הייתה מנותקת כל קשר.

שניר צעד קדימה עם אחיו, לבו הולם בחוזקה.

אנשי החברה קדישא סיימו את מלאכתם ומסע הלוויה החל. צעדים חרישיים נקשו על השביל החולי, ורק רחש העלים היבשים שנרמסו תחת רגליהם נשמע בין ההספדים. המילים נאמרו, קולן חרישי אך טעון, כל אחת מהן חודרת אל תודעתו של שניר. הוא שמע, אך לא הצליח לעכל. כאילו הכול קורה במרחק ממנו, ביקום מקביל.

חבריו עמדו לא רחוק ממנו, וכשהגיעו אל מקום הקבורה הם קרבו אליו. מניחים יד מעודדת על כתפו.

האלונקה הורדה בעדינות, ואנשי החברה קדישא התכוננו להניח את אימו באדמה. שניר חש את נשימתו מתקצרת. הוא ניגש קדימה יחד עם אחיו, וידיו רעדו קלות כשהחזיק את האת. גרגרי האדמה הראשונים

נשמטו מידי, מתפזרים על הבד הלבן שכיסה את הגופה. הצליל הקהה של האדמה הפוגע בגוף טלטל אותו, מזעזע כל רגש שאיים לקפוא בתוכו.

עוד ועוד חול נערם, מכסה את הבור, והמציאות הפכה לכבדה מנשוא. ברגעים האחרונים של המעמד, קולו רעד כשהצטרף לאביו ולאחיו באמירת הקדיש. המילים העתיקות בקעו מגרונו בקושי, אך הוא המשיך, נאחז בהן, נאחז במה שצריך להיאמר, במה שצריך להיעשות.

כשנשמע ה"אמן" האחרון, השתררה דממה כבדה. אנשים שונים התקרבו אליהם בזה אחר זה, לוחשים מילות ניחום, מניחים יד, אך שניר שמע רק את הד קריאת הקדיש מהדהד באוזניו.

הלוויה הסתיימה. אך התחושה הריקה, הכבדה, נותרה, ממלאת אותו עד שהרגיש שהוא עצמו הופך צל חולף בין אבני המצבות.

"נחכה בסבלנות שתחזור אלינו", אמר לו חזי לפני שהתקפל יחד עם חברי היחידה, טופח על שכמו, עיניו נתקעות לשבריר שנייה יותר מדי על הקרע הטרי בחולצתו.

"תודה, חזי", הוא אמר, "תודה שבאת".

חזי רק הנהן, שולח לעברו עוד מבט אחרון לפני שהלך.

"אנחנו כאן בשבילך", אמר לו דורון לפני שהצטרף אל חמיו, "אל תשכח את זה".

"לא אשכח", הבטיח. מוחו אילץ אותו להעלות חיוך כמו ששניר של היומיום היה עושה, אך שרירי פניו לא צייתו.

חבריו נפרדו ממנו אחד אחד, עוזבים את המקום יחד עם יתר האנשים.

רק בני המשפחה נותרו שם, מעגל קטן של גברים, ארבעה במספר אם לדייק שהחוט המקשר בינם נח כאבן שאין לה הופכין בבור הטרי שנכרה שעות ספורות קודם לכן.

הם לא ציפו לזה.

בחלומם הגרוע ביותר תרחיש כזה לא נוצר.

הם חזרו מהלוויה בשתיקה רועמת, נדחסים כולם ברכב אחד כששנר, הצעיר מביניהם, נוהג, מסיח בכך את דעתו מהיגון.

הם ישבו שבעה יחד, ארבעה גברים בוגרים שכל מה שחיבר ביניהם נהרג בטרם עת.

שנר התיישב על יד החלון, פותח אותו בתנופה חרישית, שולף סיגריה מחפיסה שקנה רגעים ספורים לאחר שהחנה את הרכב על יד בית הוריו. הוא הצית את הסיגריה במצית החדש, שואף את העשן עמוק לריאותיו, מחזיק אותו עד שלא יכל עוד ואז נשף אותו החוצה.

שנים עברו מאז שאת דל שפתיו חצתה סיגריה, אבל היום הזה היה שונה. היום הוא וויתר לעצמו.

“ממתי אתה מעשן?” שאל אסף, אחיו הבכור, מרים עליו גבה.

“ממתי שאין לי אמא”, אמר כשעיניו תקועות בנשקף מהחלון כשהטיפות מתחזקות והופכות לממטר כבד. הוא הסב את פניו אך מעט לעבר אחיו, לא חונן אותו במבט שלם כשפלט החוצה את העשן, עיניו הקודרות מביטות באחיו בסהרוריות.

אסף הבין את הסיטואציה והעדיף לסגת צעד לאחור, מבין שזה לא הזמן הנכון לדבר עם אחיו הצעיר.

“אתה לא אמור לחזור לבית החולים?” פנה אסף אל אביו.

“אין לי למה לחזור לשם, הרגל שלי תהיה בסדר בין אם שאר בבית ובין אם אשכב שם. אין הבדל”.

“אבא, אם הרופאים לא שחררו אותך לחלוטין למרות שהבינו את המורכבות של המצב, אני חושב שכדאי שתחזור.”

“ואני חושב שזה בלבולי שכל. אני לא אז מפה!” רעם קולו של אביהם, אבל במקום שהם יתמהו על הכעס שמפעפע בו ונשפך עליהם. הם שמעו בקולו חיה פצועה, נוהמת על אובדן יקרירה.

“אוקי, אבא.”

מקום לא ידוע

“שלום”, הקול נשמע מאחוריו בעת שיצא מהרכב אל שביל הגישה שהוביל לביתו.

האיש נרתע ברגע הראשון, מסתובב אל הדובר.

הוא היה גבוה, שרירי ובעל פנים מוצקות. לא אדם סימפטי במיוחד, בטח לא בהתחשב בשעת הלילה המאוחרת שבה התייצב מולו.

“מי אתה?”

“אתה עוד תגלה, אבל יש לנו שיחה קטנה לעשות קודם לכן.”

“אתה לא חושב שהזדהות היא פרט בסיסי שאני זקוק לו כדי שארצה להמשיך לשוחח איתך?”

“אני חושב שלא”, אמר הלה כשאקדח בצבץ בידו השמאלית שעד לאותו הרגע הסתתרה בתוך מעילו.

“מי שלח אותך? הממשלה?” הוא לקח אינסטינקטיבית צעד אחד לאחור.

“אני לא מתנקש, אם זו השאלה שלך. אבל הבוס שלי רוצה לדבר איתך.” עיניו של האיש נצצו לאור הירח.

הוא רק בלע את רוקו, לוקח עוד צעד לאחור, עיניו סוקרות את העומד מולו ללא הפסקה בזמן שגלגלי מוחו נעים במהירות.

“והבוס שלך הוא...?”

“תבוא ותגלה.”

“ואם אסרב?”

“עדיין לא נתקלתי באדם שסירב מול נשק שלוף”, גיחך הלה. “שנזוז?”
הוסיף כעבור שניה.

“לאן?” נחרד האיש.

“למקום שקט שבו תוכל לדבר עם הבוס שלי, הוא ממתין לך”, עדכן האיש, “אני מוכן שניסע ברכב שלך אם זה מרגיע אותך”.

“ירגיע אותי יותר אם האקדח שלך לא יהיה עליך”, אמר והאיש גיחך. “מי ערב לי שלא תהרוג אותי ותשליך את הגופה שלי במקום נידח?”

“אם הייתי רוצה לחסל אותך הייתי עושה את זה כבר לפני חמש דקות”,
גלגל הלה את עיניו, “אני לא אוהב לבזבז את זמני לריק”.

הוא הנהן בשקט, פוסע קדימה אל עבר רכבו כשהלה נכנס אל המושב שעל יד הנהג.

הם נסעו בשקט, הרחובות הריקים חלפו על פניהם, מוארים באורם הכתום של פנסי הרחוב. האיש המסתורי כיוון אותו לאורך כל הנסיעה עד שהרכב עצר ליד מבנה נטוש בפאתי העיר. החלונות היו מנופצים, הדלתות קרועות ממקומן והחצר הייתה גדושה בעשבייה פראית. מקום שאיש לא יגיע אליו במקרה.

היושב על ידו לא אמר דבר נוסף אחרי שהורה לו לעצור, רק פתח את הדלת ויצא מהמכונית, פולט לעברו, “בוא”.

הם נכנסו אל תוך המבנה הישן, צעדיהם מהדהדים על הרצפה המאובקת כשהצללים התארכו תחת מנורת הפלורסנט שידעה ימים טובים יותר. ריח של יושן מעורב בעשן סיגריות ואבק עמד באוויר.

הוא לא הספיק לצעוד יותר משני צעדים פנימה לפני שבלם באחת.

מולו, נשען באדישות גבר נוסף על שולחן עץ כבד. מבטו יציב, חסר רגש, והוא נראה כאילו היה שם כל הזמן, מחכה. הוא לא דיבר מיד, רק בחן אותו - שתיקה שהייתה חדה יותר מכל איום. הוא היה לבוש בחולצת טי-שירט בהדפס צבאי, שריריו מודגשים מבעד לשרוולים הארוכים.

האיש שליווה אותו עד לאותו הרגע לא אמר מילה. הוא רק פסע צעד לאחור, משאיר אותם לבד.

”שב“, הורה ה'בוס', מחווה לעבר כיסא מולו.

האיש נשף באי-שביעות רצון, גורר אותו לעברו כשלבסוף התיישב בזהירות, שומר על מרחק מה מהזר.

”אני אעשה את זה קצר“, בקע קולו המחוספס, שובר את הדממה. ”שמעתי שקיבלת הצעה להפעלת המכרה שלך על ידי קבלת רישיון כרייה“.

”נכון“.

”אני רוצה שתקבל אותה“.

”מי אתה? הוא שלח אתכם?“

”לא, כי אין לו אינטרס לשלוח אותנו. למעשה, הוא אפילו לא יודע על המעורבות שלנו בנושא. עדיין“, השיב הלה בנחת, מוציא סיגריה ומצית אותה. ”ואני לא צריך אותו כדי שיכוון אותי אליך, כי לך ולנו יש מספיק אינטרסים משותפים יחד“.

”איזה אינטרסים כבר יכולים להיות לנו?“

"יותר ממה שאתה חושב, יחבאייר", המילה האחרונה שתרגומה 'אחי' בארמנית, העירה אותו מקיפאוונו, גורמת לגבותיו להתרומם בהפתעה.

"אתה ארמני?"

"מודה באשמה", הוא נשף עשן אל התקרה המתפוררת.

"אז הוא בוודאות לא שלח אותך", מלמל האיש.

"בוודאות", הביט בו הלה משועשע, יודע למי בעליו של המכרה מתכוון, "להפך. יש לי תנאי עבודה שאני רוצה שתציג לו".

"תנאי?"

"תנאי שיסייע לך, כי רק באמצעות התנאי הזה הברנש שהגיש לך את ההצעה האחרונה יוכל לקבל רישיון כרייה במכרה שלך", הוא פלט עשן נוסף אל מחוץ לריאותיו, "ואני חושב שמיותר להזכיר לך, אבל אומר זאת בכל אופן. אם אתה לא רוצה לפשוט רגל - כדאי שתתחיל להפעיל את המקום או שהממשלה האזרית תיקח ממך את המקום באצטלה של פשיטת הרגל".

דממה השתררה ביניהם, רק קול הנשיפות החרישיות של הסיגריה הפך את השקט. האיש התבונן בארמני, מנסה לקרוא אותו, להבין את המניעים שלו.

"למה לך לעזור לי?"

"אני לא עוזר לך", הבהיר הלה בקור, לא מניח לו לחיות באשליות. "אני עוזר לעצמי בקידום המטרות שלי. אתה רק חלק קטן מהתמונה, שיכול להרוויח משהו". הוא העיף את הסיגריה על הרצפה וכיבה אותה בסוליית נעלו. "הארץ הזאת ספוגה בדם של אנשים שלא הבינו שהם פיונים במשחק של אחרים". הוא קם ממקומו, צעד צעד אחד קדימה, מביט באיש הישר בעיניו. "אנחנו צריכים את המכרה ולכן אתה הולך לקבל את ההצעה ולהפעיל אותו. לא רק כי זה טוב בשבילך - אלא כי זה הדבר היחיד

שיבטיח שתצא מכאן חי", איים עליו הלה, מנחית אותו לקרקע, מבהיר לו את הסיטואציה בה הוא נמצא.

"מי אתם בכלל?"

היושב מולו הפשיל את שרוולו עד המרפק, חשף את כתובת הקעקע שעל זרועו, גורם לבן שיחו להחוויר.

"אני מניח שעכשיו אתה יודע בדיוק מי אנחנו. וכעת, אני חושב שתתחיל לשאול את עצמך איך אתה חוזר אליו ואומר לו שאתה מקבל את ההצעה".

הוא שתק והארמני רכן מעט קדימה, קולו שקט אך חזק. "למקרה שאתה חושב שיש לך ברירה, אני מבהיר שיש לך רק בחירה אחת - והיא: לבחור באיזה צד אתה עומד, לפני שהצד השני יבחר בשבילך".

"וזה עוד איום?"

"לא. זו המציאות", השיב הארמני בקרירות. "אז תגיד לי עכשיו - אתה איתנו, או שאתה מתכוון לתת למישהו אחר להחליט על הגורל שלך?"

הוא בלע את רוקו, מנתח את הנתונים במוחו.

"אני בפנים".

"מצוין. אתה לא רוצה לשמוע מה התנאי שתצטרך להציב לו?"

"אני רוצה".

"אז כדאי שתהיה קשוב כי הדברים הולכים להשתנות מעתה והלאה, זה הולך להיות עידן חדש".

תחי המהפכה.